

**ANALYSIS OF THE PRIVATE SECURITY
SECTOR BASED ON CERTAIN DATA IN
THE FINANCIAL STATEMENTS
FOR 2014-2018****A MAGÁNBIZTONSÁGI SZÉKTOR
ELEMZÉSE A 2014 ÉS 2018 KÖZÖTTI
IDŐSZAK PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓINAK
BIZONYOS ADATAI ALAPJÁN**HANTOS Zoltán¹, KOLLÁR Csaba²**Abstract**

At the end of 2019, there were 4,300 corporate companies in Hungary based on their core business in the private security sector. These are companies engaged in personal security activities, providing security system services or conducting (private) investigations and employing over sixty thousand employees. In this study, we analyzed some of the financial statements of the officially disclosed financial statements of companies for the financial years 2014 to 2018 on a sectoral basis with a time series analysis. Part of the data was used to construct indices and, through the data and the indices, sketched a relatively detailed picture for sector evaluation. In the theoretical part of our paper we have undertaken a review of the major studies in the field of security and privacy, and a brief overview of the methodology of corporate and sectoral analysis.

Keywords

private security sector, economic analysis, 2014-2018, OPTEN

Absztrakt

A 2019-es év végén 4.300 olyan társas vállalkozás működött Magyarországon, amelyek főtevékenysége alapján a magánbiztonsági szektorba tartozott. Ezek azok a vállalkozások, amelyek személybiztonsági tevékenységet végeznek, biztonsági rendszer szolgáltatást nyújtanak, illetve (mágn)nyomozást folytatnak, s több mint hatvan ezer munkavállalót foglalkoztatnak. Tanulmányunkban a vállalkozások által hivatalosan közzétett, 2014-es és 2018-as évek közötti, lezárt pénzügyi évekre vonatkozó pénzügyi beszámolóinak bizonyos adatait elemeztük szektorális szinten, idősoros elemzéssel. Az adatok egy részéből mutatószámokat képeztünk, s az adatok és a mutatószámok révén vázoltunk fel egy viszonylag részletes képet szektorértékelés céljából. Írásunk elméleti részében egyfelől a biztonsággal, valamint magánbiztonsággal foglalkozó fontosabb tanulmányok recenzív bemutatására vállalkoztunk, másfelől pedig rövid áttekintést adtunk a vállalati, illetve szektorális elemzés módszertanából.

Kulcsszavak

magánbiztonsági szektor, gazdasági elemzés, 2014-2018, OPTEN

¹ hantos.zoltan@opten.hu | project manager/projektmenedzser | OPTEN Informatikai Kft.

² kollar.csaba@phd.uni-obuda.hu | ORCID: 0000-0002-0981-2385 | PhD student/doktorandusz | Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola

BEVEZETÉS

A magánbiztonsági szektorba elsősorban azok az egyéni és társas vállalkozások tartoznak, amelyek a személy- és vagyónvédelem, illetve -biztonság, a fegyveres őrzés, a testőri szolgáltatás, a rendezvénybiztosítás, az épületbiztonság, illetve a magánnyomozói szolgáltatások, valamint a biztonsági rendszer szolgáltatás területén tevékenykednek. A szektor közvetlen tevékenységi kapcsolati hálója kiterjed a nevezett tevékenységek és feladatok mellett a személy- és vagyónvédelmi rendszerek és rendszerelemek tervezésére, gyártására, kis- és nagykereskedelmére, telepítésére, üzemeltetésére, javítására és fejlesztésére is – értve ezalatt egyebek mellett a gépkocsi feltörés és eltulajdonítás elleni védelmi rendszereket (elektronikus, mechanikus, nyomkövető, stb.), az ingatlanok szenzoros/aktuátoros és kamerás rendszerei által történő védelmét és távfelügyeletét, az építmények fizikai és elektronikus védelmét, a különböző személyazonosító és -beléptető rendszereket. Magánbiztonsági tevékenységgel foglalkoznak továbbá – a fogalom kiterjesztett értelmezésében – azok a zsoldosok is, akik valamely megbízó szolgálatába állva aktív szerepet vállalnak (nem csak) fegyveres konfliktusokban a megbízó oldalán, annak biztonságának védelmében. Az utóbbi szűk évtizedben egyre markánsabban jelenik meg a szolgáltatási palettán az információs-, az adat-, az informatikai- illetve a kiberbiztonság is, bár ezek elsősorban nem a klasszikus biztonságtechnikához, hanem sokkal inkább az informatikához sorolódnak be. Jelen tanulmányunkban mi a klasszikus biztonságtechnikához köthető vállalkozásokkal foglalkozunk.

A biztonsági, nyomozói tevékenységgel (8010 személybiztonsági tevékenység, 8020 biztonsági rendszer szolgáltatás, 8030 nyomozás TEÁOR főtevékenységek szerint szűrve az adatbázist) foglalkozó társas vállalkozások és egyéni vállalkozók száma az OPTEN Kft. 2019. évi záró adatai szerint hazánkban összesen 6.912 darab volt, közülük 4.300 működött társas, s 2.612 pedig egyéni vállalkozói formában. Arányait tekintve azt lehet mondani, hogy a magyarországi aktív vállalkozások 0,65%-a foglalkozik biztonsági és nyomozói (magánbiztonsági) tevékenységgel a TEÁOR főtevékenység alapján. Az összes aktív társas vállalkozás kicsivel több, mint 0,83%-a míg az összes aktív egyéni vállalkozás 0,48%-a sorolható az említett főtevékenységeket végző vállalkozások közé. Óvatos becsléseink szerint a nem az említett TEÁOR főtevékenységeket megadott, de tevékenysége révén közvetlenül (pl.: biztonsági és egyéb kapcsolódó rendszerek (vagy egyes részegységeinek) tervezése, gyártása, kereskedelme, szerelése, telepítése, üzemeltetése, javítása, stb.) a magánbiztonsági szektorhoz köthető vállalkozások száma többszörös lehet.

ELMÉLETI ALAPOK

Tanulmányunknak két elméleti alapja van: (1) a biztonsággal, valamint a magánbiztonsági piaccal foglalkozó fontosabb tanulmányok megállapításainak recenzív bemutatása, (2) a vállalati, illetve szektorális elemzés módszertanának rövid ismertetése.

Osztjuk Berek és társai [1, p. 6] megállapítását, miszerint „A biztonság személyek és szervezetek azon állapota, melyet, a létüket, illetve rendeltetészerű működésüket veszélyeztető szándékos jogellenes magatartások és az azokkal szemben alkalmazott védelmi erőforrások együtthatása határoz meg”. Hivatkozott szerzők – klasszikus megközelítését

elfogadva – mi is úgy gondoljuk, hogy a biztonság pozitívan korrelál az érdekében alkalmazott őrző-védő erőforrások felhasználásának a számával, erejével, ütőképességével. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha egy adott biztonsági feladat elvégzésére (pl.: rendezvénybiztosítás) minél több jól képzett szakembert alkalmazunk, akkor annál kisebb lehet az esélye a biztonsági események (pl.: tömeg)verekedés, petárdarobbantás) bekövetkezésének. A biztonság állapotának fenntartása érdekében kifejtett védelmi tevékenységet végző személyeknek be kell tartaniuk az etikai, illetve a törvényi [2] előírásokat, s külön hangsúlyos terület a fegyverhasználat kérdése [3]. Szabó [3, p. 158] kiemeli, hogy a magánbiztonsági szektor szerepet vállal egyes speciális infrastruktúrák védelmében (s így az ezek ellen esetlegesen elkövetett terrorcselekmények megakadályozásában, kivédésében), ahol a védelmi protokollok leírják, a jogszabályi környezet pedig lehetővé teszi az indokolt fegyverviselést, illetve -használatot. Vajda [4, p. 191] a magánbiztonsági szektor és a terrorcselekmények közötti korrelációjáról szóló tanulmányában megállapítja, hogy „szükséges vizsgálni, hogy a magánbiztonsági szektor számára mely védelmi megoldások integrálása elengedhetetlen, hogy a jelenleginél magasabb szintű terrorellenes feladatrendszer álljon a civil biztonsági szolgálatok rendelkezésére.” Míg Szabó [5] a vallási terrorizmus célpontjának tekinthető keresztény szent helyek komplex biztonsági modelljét tartja fontosnak, addig Vajda [4, p. 192] általánosabban megközelítve a témát úgy véli, hogy „tömegtartózkodási helyeken, létesítményekben a biztonsági szolgálatoknak rendelkezniük kell azokkal a képességekkel, melyek lehetővé teszik számukra bizonyos viselkedési formák, gyanús körülmények, valamint előkészültre utaló cselekmények felismerését, továbbá megfelelő kapacitással a kidolgozott választétegzések aktivizálására a terrortámadások hatásainak mérséklése érdekében.” A technika fejlődéséből és a (geo)politikai feszültségekből származtatható körülmények miatt is indokolt a magánbiztonsági szektorban dolgozók képzési és továbbképzési anyagainak fejlesztése, ahogy arra Csege [6] is rámutat disszertációjában, s annak téziszűzetében. Nevezett szerző megállapította, hogy nem elégségesek a tanulási, képzési és továbbképzési lehetőségek, s „a minőségi munkavégzés elérése egy új képzési struktúra kialakításával, új tudás rendszerbe táplálásával érhető el.” Lasz [7] már 2011-ben leírta az egyik legnagyobb biztonsági cég képviselőjében, hogy a menedzsment a minőségbiztosítási feladatokkal egyenértéken kezeli a képzést.

A vállalatértékelésről többek között Takács [8], Damodaran [9], Copeland – Koller – Murrin [10], Tompa [11], Kult [12], a mérleg- és beszámolóképzésről és -elemzésről egyebek mellett Jacobs – Oestreicher [13], Bán – Kresalek – Pucsek [14], Éva [15], Hember – Kapásiné – Kovácsné [16], Bíró – Kresalek – Pucsek – Sztanó [17] írt Magyarországon is elérhető kiváló szakkönyveket. Ezek – rendszerint igazodva a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásaihoz és/vagy a nemzetközi standardokhoz – vállalati szinten mutatják be a témát. A viszonylag kötött rendbe szerkesztett elemzés kitér rendszerint a számviteli beszámoló alapján számítható mutatószámokra. Ezek közül a gyakoribbak a következők: vagyoni helyzetre, pénzügyi helyzetre, jövedelmezőségre, hatékonyságra, likviditásra, ritkábban a foglalkoztatásra vonatkozó mutatószámok.

A gazdasági szektor fogalmát tanulmányunkban úgy értelmezzük, hogy olyan gazdasági szereplők (egyéni és társas vállalkozások) csoportját jelenti, amelynek tagjai hasonló erőforrásokkal rendelkeznek, hasonló célok érdekében, hasonló tevékenységi területen és

jogi-társadalmi környezetben működnek, s gazdasági döntéseikben is hasonlóságok figyelhetők meg. Másféle megközelítéssel és értelmezéssel (pl.: foglalkoztatáspolitikai, földrajz-tudományi felosztások) jelen írásunkban nem foglalkozunk.

A szektorális elemzésnél már viszonylag kevesebb forrás áll rendelkezésünkre, egy részük doktori disszertáció formájában, mint pl. Németh [18], Németh [19]; Mezösi [20], Koncz [21], Szabó [22] Felsmann [23], Vancsik [24], Csongrádi [25] írásművei. Ezek viszonylag egzakt módon kezelik az általunk is használt szektor-fogalmat, hangsúlyosabban jelenik meg a szektor, s környezete kapcsolata, s csak néhány forrásnál [26], [27] találkozunk a szektor számviteli elemzésével (is). A makromutatók között megtalálhatók a következők [28]: vállalkozások száma; alkalmazottak/foglalkoztatottak létszáma, nettó árbevétel, beruházások értéke, termelési érték, bruttó hozzáadott érték, belföldi árbevétel, exportárbevétel, beruházások értéke, termelési érték, bruttó hozzáadott érték, személyi jellegű ráfordítások, bruttó működési eredmény, egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel, bruttó hozzáadott érték, bruttó beruházás.

KUTATÁSUNK MÓDSZERTANA

A magánbiztonsági szektor elemzésénél módszertanában kiindulásnak tekintjük Felméry [29] tanulmányát, ugyanakkor nevezett szerző írásművében csak két alapadatot – a magánbiztonsági szektorban tevékenykedő vállalkozások számát, illetve a vállalkozásokban dolgozók létszámát – vizsgál idősoros elemzéssel. Ő is megjegyzi, hogy problémák vannak a hivatalos statisztikai adatokkal, s a következő okokat nevesíti:

- a foglalkoztatási statisztikában megjelennek azok a személyek is, akik ugyan a magánbiztonsághoz közvetlenül kapcsolódó vállalkozás alkalmazottai, de nem magánbiztonsági tevékenységet végeznek (pl.: titkárnő, gépkocsivezető),
- a statisztikai adathalmazba azok is beletartoznak, akik csak korábban, vagy soha nem végeztek biztonsági tevékenységet,
- a statisztikában olyan cégek is szerepelnek, amelyek nem végeznek biztonsági tevékenységet,
- nincs lehetőség a biztonsághoz közvetlenül, illetve közvetve kötődő személyek számának különválasztására,
- vannak olyan vállalkozások, ahol osztály/főosztály foglalkozik a portaszolgálati-biztonsági feladatokkal, de a vállalat tevékenysége teljesen más (pl.: gyógyszer-gyártás), így az ilyen vállalatoknál foglalkoztatottak nem jelennek meg a szektor statisztikáiban (a szerző a statisztika ilyen jellegű torzítását nevezi „insourcinghatás”-nak),
- a statisztikákban nem jelenik meg a feketefoglalkoztatás.

További problémát jelent az elemzés során, hogy jelenleg szektorális szinten nincs arra kidolgozott egzakt módszertan, hogy az adott szektorhoz tartozó, vagy abban tevékenykedő vállalkozások bevételeinek/nyereségének hány százaléka melyik TEÁOR számhoz köthető, ahogy azt sem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy pl. egy biztonsági rendszer kiépítése és telepítése során alkalmazott szerelési anyagok (pl.: kábelcsatorna, elektromos-és adatkábel, stb.) villanyszerelési, vagy biztonságtechnikai szakáruházból származnak-e.

Ezért (is) döntöttünk úgy tanulmányunkban, hogy – bár a szektor szakmai folyóirataiban hirtető vállalkozások TEÁOR főtevékenysége viszonylag sok esetben nem az általunk vizsgált 8010, 8020, 8030 – csak az említett három főtevékenység alapján képezzük a vizsgálatba bevont cégek halmazát, s csak e halmazt, illetve e halmaztagok által a 2014-2018-as évek pénzügyi beszámolóikban szerepeltetett adatait elemezzük jelen írásunkban idősoros, illetve komparatív módszerekkel. A vizsgálandó vállalkozások gazdasági elemzésének adatforrásait szűkíti az a tény, hogy az egyéni vállalkozások jó része nem köteles mérleget készíteni, továbbá jelentős számban vannak olyan cégek, melyek nem, vagy nem rendszeresen adnak le pénzügyi beszámolót az Igazságügyi Minisztérium online rendszerébe. Elemzésünkben ezért a pénzügyi szempontból csak a beszámolóval rendelkező, rendben működő társas vállalkozások adatait használjuk. Mivel azonban ezek a cégek alkotják a szektor döntő többségét és működésük által mutatható be az ágazat teljesítménye, ezért ez nem torzítja a hazai biztonsági cégekről alkotott képet.

A rendelkezésünkre álló, 8010, 8020, 8030 főtevékenységi TEÁOR-számú vállalati szintű pénzügyi adatokat a mutatószámok képzése érdekében összegeztük.

Jelen tanulmányunkban vizsgált adatok a következők (az adatok minden esetben – ahol nincs külön jelezve – a 2014-2018 közötti időszakra vonatkoznak):

- *adósságállomány (eFt)*
- *adózás előtti eredmény (eFt)*
- *adózott eredmény (eFt)*
- *árbevétel (eFt)*
- *foglalkoztattak létszáma (fő)*
- *forgóeszközök (eFt)*
- *hosszú lejáratú kötelezettségek (eFt)*
- *kötelezettségek (eFt)*
- *követelések (eFt)*
- *mérleg főösszeg (eFt)*
- *rövid lejáratú kötelezettségek (eFt)*
- *saját tőke (eFt)*
- *személyi jellegű ráfordítások (eFt)*
- *társas vállalkozások száma (db)*
- *új alapítású cégek száma (db)*

Jelen tanulmányunkban vizsgált mutatószámok a következők:

- $(\text{átlagos})\text{létszám} = \frac{\text{alkalmazotti létszám}}{\text{működő cégek száma}} \text{ (fő)}$
- $\text{átlag társas vállalkozás mérlegfőösszege} = \frac{\text{mérleg főösszeg}}{\text{működő cégek száma}} \text{ (eFt)}$
- $\text{hosszú lejáratú kötelezettségek aránya} = \frac{\text{hosszú lejáratú kötelezettségek}}{\text{kötelezettségek}} * 100 \text{ (\%)}$
- $\text{ROA (eszközarányos megtérülés)} = \frac{\text{adózott eredmény}}{\text{mérlegfőösszeg}} * 100 \text{ (\%)}$
- $\text{ROE (saját tőkearányos megtérülés)} = \frac{\text{adózott eredmény}}{\text{saját tőke}} * 100 \text{ (\%)}$
- $\text{adósságállomány aránya} = \frac{\text{adósságállomány}}{\text{saját tőke} + \text{adósságállomány}} * 100 \text{ (\%)}$

- *adósságállomány* = hátrasorolt kötelezettségek + hosszú lejáratú kötelezettségek (eFt)
- *cégfluktuációs index* (OPTEN Kft. saját algoritmus alapján)
- *egy főre jutó havi személyi költség* = $\frac{\text{egy főre jutó személyi költség}}{12}$ (eFt/fő)
- *egy főre jutó adózás előtti eredmény* = $\frac{\text{adózás előtti eredmény}}{\text{létszám}}$ (eFt/fő)
- *egy főre jutó adózott eredmény* = $\frac{\text{adózott eredmény}}{\text{létszám}}$ (eFt/fő)
- *egy főre jutó személyi költség* = $\frac{\text{személyi jellegű ráfordítások}}{\text{létszám}}$ (eFt/fő)
- *forgóeszközök aránya* = $\frac{\text{forgóeszközök}}{\text{összes eszköz}} * 100$ (%)
- *kötelezettségek aránya* = $\frac{\text{kötelezettségek}}{\text{összes forrás}} * 100$ (%)
- *létszámárányos árbevétel* = $\frac{\text{értékesítés nettó árbevétele}}{\text{létszám}}$ (eFt/fő)
- *likviditási mutató* = $\frac{\text{forgóeszközök}}{\text{rövid lejáratú kötelezettségek}} * 100$ (%)
- *munkaerőköltségek forgási sebessége* = $\frac{\text{nettó árbevétel}}{\text{személyi jellegű ráfordítások}}$ (eFt/fő)
- *rövid lejáratú kötelezettségek aránya* = $\frac{\text{rövid lejáratú kötelezettségek}}{\text{kötelezettségek}} * 100$ (%)
- *saját tőke aránya* = $\frac{\text{saját tőke}}{\text{saját tőke + adósságállomány}} * 100$ (%)
- *tőkeellátottság* = $\frac{\text{saját tőke}}{\text{összes forrás}}$ (n)
- *tőkeerősség* = $\frac{\text{saját tőke}}{\text{összes forrás}} * 100$ (%)
- *tőkefeszültség* = $\frac{\text{kötelezettségek}}{\text{saját tőke}}$ (n)

Megjegyzés az általunk használt adatbázishoz: az adatbázis tulajdonosának, illetve üzemeltetőjének az is feladata, hogy az adatbázison bizonyos időközönként adattisztítást hajtson végre, ezért előfordulhatnak eltérések a korábban publikált adatok, s jelen kutatásunkban felhasznált adatbázis (2020. február 11.) adatai között. Az eltérés ezrelékes-tízezrelékes nagyságrendű, így érdemben nem befolyásolja a közölt megállapításainkat.

EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

Működés, létrehozás, megszűnés

A működő társas vállalkozások száma öt év alatt mintegy harminc százalékkal csökkent, 6.423-ról 4.535-re, s 2019. év végén még kevesebb társas vállalkozás – 4.300 – működött aktívan a magánbiztonság területén a főtevékenysége alapján. Bár a magánbiztonsági társas vállalkozások száma folyamatosan csökken, a csökkenés üteme lassul, s megfigyelhető, hogy a piacon új alapítású társas vállalkozások is megjelennek. A legkevesebb új alapítás (összesen 284 cég) 2017-ben volt, 2018-ban 314, 2019-ben pedig 341 vállalkozást jegyeztek be. Korábban [30] már megállapítottuk, hogy „pozitív változás, hogy mind a felszámolási eljárás alá került cégek, mind a végrehajtás alá került vállalkozások száma folyamatosan csökken. Sajnos azonban a kényszertörölések száma még mindig magas a működő vállalkozások számához viszonyítva, ami azt jelzi, hogy sok vállalkozó még az adminisztratív kötelezettségeit sem tudja teljesíteni”. A cégfluktuációs index-szel (CFI) kapcsolatban megállapítottuk [30], hogy „ágazati vizsgálata rámutat ... arra is, hogy nem mindenki találta meg számítását a piacon. A turbulencia az országos értéknél magasabb, ami azt jelenti, hogy

a működő cégekhez képest viszonylag magas az új és a megszűnő, illetve a piacról kivonuló vállalkozások aránya. Bár a CFI mutató értéke évről-évre minimális mértékben csökken, a cégek nagyobb arányú cserélődése a szektorban azt mutatja, hogy továbbra is jelentős üzleti kockázattal jár biztonsági céget alapítani Magyarországon”.

Foglalkoztatás

A magánbiztonsági szektorban 2014 és 2019 között a társas vállalkozások alkalmazottainak a létszáma majdnem megduplázódott 31.661 főről 60.211 főre. Ennek okát egyfelől azon kormányzati intézkedésekben látjuk, melyek egyre hatékonyabban léptek fel a feketefoglalkoztatással szemben, másfelől pedig abban, hogy csökkent a szektorban az egyéni vállalkozások száma. Az egyéni vállalkozásokban foglalkoztatottak számáról nincs adatforrásuk, ezért súlyukat a szektor foglalkoztatottsági statisztikájában csak becsülni tudjuk. Kiindulva abból, hogy a társas vállalkozásoknál sem magas az átlagos alkalmazotti létszám, tanulmányunkban az egyéni vállalkozásokra úgy tekintünk, hogy csak egy főt alkalmaznak. Megvizsgáltuk az átlagos létszámot, amit a szektorban foglalkoztatott munkavállalók és a társas vállalkozások hányadosából képeztünk. 2014-hez képest 2019-ben majdnem megháromszorozódott a társas vállalkozásoknál dolgozók átlagléttszáma: 5 főről 14 főre változott.

Ugyanakkor, ha a létszámstatisztikát az ORFK érvényes személy- és vagyoni, illetve magánnyomozói igazolványok nyilvántartásával vetjük össze, azt láthatjuk, hogy jóval többen rendelkeznek érvényes engedéllyel, mint amennyi foglalkoztatott lejelentettek az ilyen profilú társas vállalkozások. Ez még akkor is igaz, ha a társas vállalkozások alkalmazottainak létszámához hozzáadjuk a működő egyéni vállalkozások számát is. (2. Táblázat)

évek	2014	2015	2016	2017	2018
szv. ig. (db)	118.517	114.232	100.191	90.521	87.054
mny. ig. (db)	1.665	1.636	1.468	1.339	1.263
összesen (db)	120.182	115.868	101.659	91.860	88.317

1. Táblázat Érvényes személy- és vagyoni (szv.), illetve magánnyomozói (mny.) igazolványok száma
(forrás: ORFK Igazgatásrendészeti Főosztály nyilvántartása)

évek	2014	2015	2016	2017	2018
egyéni vállalkozások száma (vállalkozásonként egy fővel számolva) (fő)	5.345	4.691	4.101	3.650	3.533
társas vállalkozások foglalkoztatotti létszáma (fő)	31.661	40.139	47.083	49.748	54.068
összesen (fő)	37.006	44.830	51.184	53.398	57.601

2. Táblázat Működő személy- és vagyoni, illetve magánnyomozói fő tevékenységet megjelölő egyéni vállalkozások száma és társas vállalkozások foglalkoztatotti száma
(forrás: OPTEN Kft. céginformációs adatbázisa)

Az 1. táblázat alapján látható, hogy az általunk vizsgált időszakban az érvényes személy- és vagyónöri, illetve a magánnyomozói igazolványok száma egyaránt csökkent. 2018-ban 2014-hez képest 26,5%-kal kevesebb (több mint 31 ezer fő) személy- és vagyónöri, s 24,1%-kal kevesebb magánnyomozó (402 fő) rendelkezett érvényes igazolvánnyal. A tanulmányunkban felhasznált adatbázisok alapján nem tudunk arra vonatkozóan egyértelmű megállapítást tenni, hogy a szektoron belül lényegesen nőtt a legális foglalkoztatás aránya a fekete foglalkoztatáshoz képest, mindenesetre összevetve a foglalkoztatottak létszámát, illetve az érvényes igazolványok számát, jól látható, hogy míg 2014-ben a foglalkoztatottak és az érvényes igazolványok száma közötti különbség 83.176 volt, addig ez a szám 2018-ra jelentősen csökkent: 30.716.

Mérlegfőösszeg

Az általunk vizsgált vállalkozások mérlegfőösszege a 2014-es 138.013.446 eFt-hoz képest 2018-as pénzügyi évben 188.409.525 eFt-ra nőtt, ami majd' 1,4-szeres növekedést jelent. Ha az évenkénti elemzést is elvégezzük, akkor látható, hogy a 2014-es évhez képest a 2015-ös év növekedést (161.183.000 eFt), a 2016-os év csökkenést (149.078.695 eFt), a 2017-es év (170.300.448 eFt) a 2018-as évhez hasonlóan növekedést mutat. A szektor átlag-társasvállalkozásának a mérlegfőösszege 2014 és 2018 között hozzávetőlegesen megduplázódott (21.487 eFt-ról 41.545 eFt-ra), amit önmagában pozitívan értékelünk.

Eszközök

A számviteli törvény szerint az eszközökhöz soroljuk a befektetett, illetve a forgóeszközöket, valamint az aktív időbeli elhatárolásokat, melyek közül tanulmányunkban a forgóeszközöket, mint adatot, illetve a forgóeszközök arányát, mint mutatót vizsgáltuk meg. A *forgóeszközök* értéke minden előző évhez képest növekedett, s 2014-ről (64.994.109 eFt) 2018-ra (123.411.847 eFt) majdnem megkétszereződött. Ez önmagában azt jelenti, hogy a magánbiztonsági szektor társas vállalkozásai számára folyamatosan növekedett az egy évnél rövidebb ideig a vállalkozás tevékenységét szolgáló eszközök mennyisége (értve ezalatt a készleteket, a követeléseket (ezt még később külön is vizsgáljuk), az értékpapírokat, valamint a pénzeszközöket). A *forgóeszközök aránya* gyakorlatilag évről évre emelkedést mutat, a 2014-es 47% 2018-ra elérte a 65,5%-ot. A forgóeszközök arányából következtetünk az eszközök élettartam-szerkezetére – látható, hogy arányában lényegesen több, mint a befektetett eszközök+aktív időbeli elhatárolások. Ez a vállalkozások működése szempontjából úgy is értékelhető, hogy – elméletileg – jobban képesek alkalmazkodni a gazdasági-jogi környezetben, illetve rugalmasabban tudnak reagálni a változásokra. Ez csak látszólag mond ellent a korábban leírt, a vállalkozások számának csökkenésére utaló megállapításunkra. Úgy gondoljuk, hogy a természetes „lemorzsolódás” mellett az aktív magánbiztonsági vállalkozások vezetői/tulajdonosai egyre tudatosabban képesek irányítani a vállalkozást – hogy ez az adott piacon szerzett üzleti tapasztalatuknak, kapcsolatrendszerüknek, szakmai továbbképzéseknek, vagy külsős szakértők bevonásának köszönhető, nem derül ki az elemzésből, vizsgálatához más módszerre, pl.: szakértői megkérdezésre [31] lenne szükség.

Források

A források közé soroljuk a saját tőkét, a céltartalékot, a kötelezettségeket és a passzív időbeli elhatárolásokat. A vállalkozások *saját tőkéje* hozzávetőlegesen megduplázódott öt év alatt, (49.640.234 eFt-ról 88.156.193 eFt-ra), ami alapvetően pozitívan értékelendő. A *kötelezettségek* – vagyis a magánbiztonsági szektor társas vállalkozásainak tartozása másokkal szemben – öt év alatt 49.596.070 eFt-ról 82.501.063 eFt-ra nőttek. A *kötelezettségek aránya* 36% és 44% között volt. A szektor kötelezettségei - amennyiben azokat időben teljesíteni tudja - normális részei a forrásoknak (tehát nem gond, ha ezek akár növekednek is), ugyanakkor, ha a kötelezettségek, illetve ezek aránya gyorsan növekszik, az akár szektorális szinten is eladósodáshoz vezethet, ami növelheti a megszűnő cégek számát, illetve hatással lehet a szektor átrendeződésére is (főleg, ha nagyvállalatok adósodnak el, illetve szűnnek meg). A kötelezettségeken belül vizsgáltuk a hosszú, illetve a rövid lejáratú kötelezettségeket. A hosszú lejáratú kötelezettségek közé tartoznak többek között a más vállalkozóktól kapott egy éven túli visszafizetési kötelezettségek, illetve a bankoktól (hitelintézetektől) kapott egy évnél hosszabb lejáratú hitelek, kölcsönök is, míg a rövid lejárat körébe rendszerint egyebek mellett az egy évnél rövidebb kölcsönök, (gyors)hitelek, váltótartozások, illetve a termék/szolgáltatás átvételét követő halasztott fizetések (pl.: 90-120 napos fizetési határidő) tartoznak. A hosszú lejáratú kötelezettségek 8.749.461 eFt és 6.099.619 eFt között voltak, a rövid lejáratúak pedig rendre növekedtek a vizsgált időszakban 41.951.218 eFt és 76.141.294 eFt között. Ellenőrzésképpen megvizsgáltuk a saját tőke + kötelezettségek értékét a források között (így megkaptuk a céltartalékok és passzív időbeli elhatárolások összegét). Ez az érték több, mint a felére csökkent 2014-től 2018-ig, számszerűen: 38.777.142 eFt-ról 17.752.269 eFt-ra. A *hosszú lejáratú kötelezettségek aránya* 18%-ról 7%-ra, míg a rövid távú kötelezettségek aránya 84%-ról 92%-ra nőtt (megjegyezzük, hogy a kerekítések miatt a két mutató összege nem ad 100%-ot). Ez azt jelenti, hogy a szektor társas vállalkozásainak vezetői arányait tekintve lényegesen kevesebb hosszú lejáratú kötelezettséget vállaltak, ami megfontoltságra, a piaci helyzet kiszámíthatatlanságára is utalhat. Takács (2015:19) felhívja a figyelmet arra, hogy “a rövid lejáratú kötelezettségek túlzott növekedése esetén előfordulhat, hogy a vállalat a rövid távú tartozásainak csak a termeléshez használt eszközeinek felélésével képes eleget tenni”. Ez a veszély meglátásunk szerint a magánbiztonsági szektor társas vállalkozásait is fenyegetheti.

Tőkeszerkezet

Tanulmányunkban két mutatót vizsgálunk a tőkeszerkezet vonatkozásában: tőkeellátottság, illetve tőkefeszültség. A vállalatok *tőkeellátottsága* az előző évhez képest növekedést mutat, rendre: 0,36, 0,40, 0,42, 0,44, 0,47, amit pozitívan értékelünk. A *tőkefeszültség* mértéke a vizsgált időszakban 0,86 és 1 között volt, a 2017-es 0,97-ről 2018-ban 0,94-ra csökkent. A mutató egy körüli értéke azt jelzi, hogy a saját tőke és a kölcsöntőke közel azonos arányban volt jelen a források között, esetünkben a saját tőke egy kicsivel több volt a vizsgált időszakban, mint az idegen tőke.

Adósságállomány mutatói

Az adósságállomány mutatói közül az adósságállomány alapján (mely a hazai gyakorlatban az egy évnél hosszabb lejáratú kötelezettségeket jelenti, vagyis a hátrасorolt és a

hosszú lejáratú kötelezettségeket) az adósságállomány arányát és a saját tőke arányát vizsgáltuk meg. Az *adósságállomány* a 2014-es 7.644.852 eFt-ról 2018-ra csökkent 6.359.769 eFt-ra. A közti éveket is vizsgálva megállapítható, hogy a 2016-os évben volt a legnagyobb az adósságállomány (8.329.729 eFt). Az *adósságállomány aránya* 2014-hez képest 2018-ban közel a felére csökkent: 13,3%-ról 6,7%-ra. A *saját tőke aránya* 5 év alatt folyamatosan növekedett, rendre: 86,6%, 89,2%, 88,4%, 92,3%, 93,3% - amit pozitívan értékelünk.

Likviditás

A likviditás vizsgálatokor a likviditási mutatót és a hitelfedezettségi mutatót számoltuk ki a magánbiztonsági szektor működő társas vállalkozásainak pénzügyi beszámolóí alapján. A *likviditási mutató* 154% és 162% között volt (rendre: 154%, 158%, 176%, 163%, 162%). Megállapítható, hogy a szektor forgóeszközei másfélszer fedezik az egy éven belüli kötelezettségeket. A *hitelfedezettségi mutató* a 2014-es 156%-ról közel egyharmaddal csökkent 2018-ra (110%). A mutató értéke és csökkenése alapján arra következtetünk, hogy ha a mutató értéke az elkövetkező években is csökken, akkor a szektorban a vizsgált vállalkozások egyre nehezebben tudnak hitelt felvenni, illetve a hitelt törleszteni, mivel a követelések már csak „éppen, hogy” fedezik a rövid lejáratú kötelezettségeket.

Jövedelmezőség

A magánbiztonsági szektor jövedelmezőségét két mutatóval, a ROA-val (eszközarányos megtérülés), illetve a ROE-vel (saját tőkearányos megtérülés) vizsgáltuk. A *ROA* értéke öt év alatt megkétszereződött, vagyis a kezdeti 4,7%-ról 10%-ra emelkedett. A növekedést önmagában pozitívan értékeljük, ami jelezheti a 2014-es évhez képest hatékonyabb menedzsment-tevékenységet is. Ugyanakkor a ROA értéke még így is alacsony, s a tevékenységek relatív alacsony üzleti kockázatára enged következtetni. A *ROE* értéke a 2014-es 13,2%-ról több mint ötven százalékkal nőtt 2018-ra (21,5%).

A humán tőke adatai és mérőszámai

Bár tanulmányunk címében és bevezetőjében esetleg azt sugalltuk, hogy elsősorban a magánbiztonsági társas vállalkozások pénzügyi beszámolóí alapján gazdasági megállapításokat teszünk, úgy véljük, hogy érdemes néhány gondolatot közölnünk az ezekben a vállalkozásokban dolgozó munkavállalók pénzügyi beszámolókból kiszámítható teljesítményével kapcsolatban is, annál is inkább, mivel a legtöbb pénzügyi elemzés meglehetősen mostohán kezeli ezt a témát. Tanulmányunkban a foglalkoztatási adatokra fentebb utaltunk, így az adatok közül most csak a *személyi jellegű ráfordításokat* vizsgáljuk. Ezek a ráfordítások a bérköltségből, a személyi jellegű egyéb kifizetésekből, valamint a bérjárulékokból tevődnek össze. Értéke 2018-ban (88.804.598 eFt) két és félszerese a 2014-es (34.694.394 eFt) adatoknak. A *létszámarányos árbevétel* 2014 és 2018 között rendre: 8.962 eFt, 8.878 eFt, 6.511 eFt 7.047 eFt, 7.141 eFt. Ez a mutató azt mutatja meg, hogy egy alkalmazott mekkora eredményt termel. Látható, hogy ugyan 2014-hez képest az érték csökkent, de 2016 óta – ha csak kis mértékben is – a szám folyamatosan emelkedett. A *munkaerőköltségek forgási sebességének* elemzésekor megállapítottuk, hogy a 2014-es évi kezdőérték (8,18) 2018-ra közel felére, 4,35-re csökkent. Ezt negatívan értékeljük, mivel egységnyi személyi jellegű ráfordítás egyre kevesebb bevételt jelent a vállalatnak (vagyis – ha csak

ezt a mutatót vizsgáljuk – nem biztos, hogy megéri a humánfejlesztés). Az *egy főre jutó személyi költség* azt fejezi ki, hogy mennyibe kerül egy vállalatnak egy munkavállaló alkalmazása. A mutató értéke 2014-től minden évben – ha csak szerény, de – emelkedést mutat: 1.096 eFt-ról indulva 2018-ban elérte az 1.642 eFt-ot. Ezt a mutatót havi átlagban kifejezve megállapítható, hogy az értéke ugyan a 2014-es 91,3 eFt-ról növekedett 136,9 eFt-ra, de a szám még így is alacsony, ami azt jelenti, hogy magánbiztonsági szektor társas vállalkozásainál a munkavállalók többsége, valószínűleg minimálbérért dolgozik. Ennek okainak vizsgálatára a tanulmányunkban alkalmazott módszer nem szolgáltat kellő információt, így indokolt egy jövőbeli kutatásban egy másik módszerrel (pl.: anonim online kérdőív a szektor munkavállalóinak körében) az okokat feltárni. Az *egy főre jutó adózás előtti*, illetve az *egy főre jutó adózott eredmény* 2014-ről 2015-re csökkent, majd 2015-től 2018-ig mindkét mutatónál emelkedést mutat: az előbbinél 1,67-szeres növekedést (239 eFt-ról 400 eFt-ra), az utóbbinál a növekedés 1,77-szeres (199 eFt-ról 351 eFt-ra). A növekedést itt is önmagában pozitívan értékeljük, de a számértékeket alacsonynak tartjuk.

ÖSSZEFOGLALÁS

Tanulmányunkban a 2014 és 2018 közötti időszak magánbiztonsági társas vállalkozásainak szektorális szintű bemutatását végeztük el a rendelkezésünkre álló pénzügyi beszámolók alapján, részint a benne szereplő adatok idősoros elemzése, részint az adatokból képzett mutatószámok idősoros elemzése révén. Meglátásunk szerint egy viszonylag átfogó képet tudunk adni a szektor elmúlt öt éves (a 2019-es év pénzügyi beszámolóit a tanulmány készítésekor még nem álltak rendelkezésünkre) fejlődéséről, s a klasszikus beszámolókkal ellentétben részletesebben foglalkoztunk a humán tőke adataival és mérőszámaival. Tettük ezt azért is, mivel a magánbiztonsági szektor – legalábbis magyarországi viszonylatban – meglehetősen humán tőke igényes (élőerős) szektor, aminél jelenleg a munkaerő nagy része még nem váltható ki robotizációval, ellentétben például az autóiiparral. Az általunk választott módszertan – adatbányászat – lehetővé tette a számunkra, hogy elenyésző hibaezrelék mellett fogalmazzunk meg megalapozott megállapításokat a szektorra, ugyanakkor – ahogy arra utaltunk több helyen is – a mélyebb okok feltárása érdekében indokolt más módszerek (pl.: szakértői megkérdezés, online kérdőív, dokumentumelemzés, szövegbányászat) alkalmazása is. Ezek eredményei későbbi tanulmányainkban jelennek majd meg.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Irodalom

- [1] Berek Lajos – Berek Tamás – Berek László, „*Személy- és vagyónbiztonság*”. Budapest: Óbudai Egyetem, 2016.
- [2] Christián László (szerk), „*A magánbiztonság elméleti alapjai*”. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014.
- [3] Szabó Csaba, „Új típusú biztonsági kihívások kezelésének vizsgálata a magánbiztonsági szektor egyes szakterületei vonatkozásában a lőfegyvertartási jog kiterjesztése kérdéskörének aspektusából”, *ACTA HUMANA*, pp. 147-176, 2017/6.
- [4] Vajda Endre, „A magánbiztonsági szektor és a terrorcselekmények közötti korreláció”, *Terror & Elhárítás*, pp. 172-194, 2017/1-2.

- [5] Szabó Csaba, „A magánbiztonsági szektor szerepe a keresztény szent helyek biztonsági modelljének kialakításában” *Magyar Rendészet*, pp. 117-130, 2019/1.
- [6] Csege Gyula, „Élőerős őrzésvédelem továbbképzésének, fejlesztésének lehetőségei a 21. századi biztonsági kockázatok tükrében (tézisfüzet)”, Budapest: Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2017.
- [7] Lasz György, „A személybiztonság specifikumai a magánbiztonsági szolgáltató esetén”, *Hadmérnök*, VI. Évfolyam 4. szám, pp. 26-33, 2011.
- [8] Takács András, „*Vállalatértékelés magyar számviteli környezetben*”, Budapest: Perfekt, 2015.
- [9] Damodaran, Aswath, „*A vállalatértékelés kézikönyve*”, Budapest: Alinea Kiadó, 2015.
- [10] Copeland, Tom – Koller, Tim – Murrin, Jack, „*Vállalatértékelés*”, Budapest: Panem Kft., 1999.
- [11] Tompa Miklós, „*Vagyon-, vállalatértékelés*”, Budapest: Saldo Pénzügyi Szervező és Tanácsadó Vállalat, 1989.
- [12] Kult Krisztina (szerk.), „*Vállalatértékelés – egyszerűen, megbízhatóan*”, Budapest: Fórum Média Kiadó Kft., 2003.
- [13] Jacobs, Otto – Oestreicher, Andreas, „*Mérlegelemzés*”, Budapest: Kossuth Kiadó, 2000.
- [14] Bán Erika – Kresalek Péter – Pucsek József, „*A vállalati gazdálkodás elemzése*”, Budapest: Perfekt, 2017.
- [15] Éva Katalin, „*Számvitel-elemzés I.*”, Budapest: Perfekt, 2006.
- [16] Himber Péter – Kapásiné Buza Mária – Kovácsné Soós Piroska, „*Számvitel-elemzés II.*”, Budapest: Perfekt, 2006.
- [17] Bíró Tibor – Kresalek Péter – Pucsek József – Sztanó Imre, „*A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése*”, Budapest: Saldo, 2016.
- [18] Németh Gábor Tamás, „*A hazai távhőszolgáltató szektor árképzésének fejlesztése*”, Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem, 2008.
- [19] Németh Gergely, „*A védelmi szektor transzformációját befolyásoló tényezők*”, Budapest: Nemzeti Közszerzői Egyetem, 2017.
- [20] Mezösi András, „*A szabályozó eszközök rengetegében. A villamosenergia-szektor piaci kudarcait kezelő szabályozó eszközök egymásra hatásának vizsgálata*”, Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2014.
- [21] Koncz Gábor, „*A szolgáltató szektor és a városhálózat kapcsolatának vizsgálata az Észak-alföldi régióban*”, Debrecen: Debreceni Egyetem, 2010.
- [22] Szabó István, „*A kutatási infrastruktúrák szerepe a vállalkozási és akadémiai szektor együttműködésében*”, Miskolc: Miskolci Egyetem, 2018.
- [23] Felsmann Balázs Tibor, „*Vállalati teljesítmény intézményi korlátok között: Stratégiai adaptáció és vállalati koevolúció a magyar energiakereskedelmi szektorban*”, Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2018.
- [24] Vancsik János, „*A kkv szektor versenyképességének vizsgálata klaszterek segítségével*”, Veszprém: Veszprémi Egyetem, 2019.
- [25] Csongrádi Gyöngyi, „*A magánszektor szerepe a nonprofit szféra finanszírozásában – különös tekintettel a közbiztonsággal foglalkozó szervezetekre*”, Budapest: Óbudai Egyetem, 2018.

- [26] KSH, „Az infokommunikációs szektor helyzete”, Budapest: KSH, 2019.
- [27] Lett Béla – Stark Magdolna – Szűcs Róbert – Horváth Sándor, „Amit a számvitel, számok mutatnak a magán-erdőgazdálkodási társas vállalkozásokról”, Sopron: Soproni Egyetemi Kiadó, 2018.
- [28] KSH, „Módszertan”, Budapest: KSH, s.a.
- [29] Felméry Zoltán, „Mennyi az annyi? A biztonsági magánvállalkozások belbiztonsági tevékenységet végző munkatársainak létszáma”, *Nemzet és Biztonság*, pp. 121-128, 2017/4.
- [30] Hantos Zoltán, „Több mint ezer biztonsági cég tűnt el 2016 óta” (sajtóközlemény), Budapest: OPTEN Kft., letöltés ideje: 2020.01.17., <https://www.opten.hu/kozlemenyek/tobb-mint-ezer-biztonsagi-ceg-tunt-el-2016-ota>
- [31] Kollár Csaba, „A szakértővé válás, illetve a szakértők kiválasztásának és megkérdésének módszertani kihívásai”, *Vezetéstudomány – Budapest Management Review*, 49 (2), pp. 63-75, 2018.

Adatbázisok

OPTEN Informatikai Kft. Céginformációs adatbázisa

ORFK Igazgatásrendészeti Főosztály nyilvántartása

Jogszabályok

2000. évi C. törvény a számvitelről